

Nota van uitgangspunten beleid zonne-akkers

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Aanleiding heroverwegen beleid	3
2. Achtergrondinformatie zonne-akker.....	5
3. Bestaand ruimtelijk kader.....	9
4. Nieuw ruimtelijk afwegingskader zonne-akkers	13
5. Toetsingsaspecten.....	15
Bijlage A Ruimtelijke verkenning naar zonne-akkers	17
Bijlage B Landelijke subsidieregelingen	18

Samenvatting

Aanleiding

Het opwekken van energie met zonnepanelen wordt steeds meer toegepast. Het college wil graag het gebruik van duurzame energie in de gemeente stimuleren en ziet in zonnepanelen een goede toepassing van dit streven. Daarnaast is ook binnen de gemeente Midden-Drenthe de vraag naar grootschalige toepassingsmogelijkheden actueel. Op dit moment zijn er in Midden-Drenthe echter geen planologische mogelijkheden voor zonnepanelen in de vorm van een zogenaamde zonne-akker. Dit geeft de noodzaak tot een heroverweging van het beleid. Voordat dit beleid vorm gegeven wordt, legt het college eerst de uitgangspunten vast in een Nota van uitgangspunten.

Technische aspecten en exploitatievormen

Een zonne-akker is een opstelling van een serie zonnepanelen op een stuk grond van minstens 1 ha groot dat voor de opwekking van zonne-energie gebruikt wordt. Er zijn diverse technische aspecten van belang bij de keuze voor het opwekken van zonne-energie. Denk daarbij aan de hoogte van een bouwwerk, de afscheiding van de omgeving en het gebruikte materiaal van de panelen. Zonnepanelen kunnen grofweg door de volgende drie groepen gebruikt of geëxploiteerd worden: Particulieren, Bedrijven en Lokale energie coöperaties.

Bestaand beleid

Binnen het bestaande planologische beleid is op dit moment geen ruimte voor zonne-akkers. Daarom is een heroverweging van het beleid nodig indien er meegewerkt wordt aan initiatieven voor zonne-akkers. De provincie Drenthe heeft wel beleid geformuleerd, met name dat er ruimte is voor lokaal gedragen of maatschappelijke initiatieven voor een zonne-akker. Ook in andere gemeenten in Drenthe en daarbuiten zijn initiatieven bekend.

Nieuw ruimtelijk afwegingskader zonne-akkers

Het voorstel is om zonnepanelen zoveel mogelijk op daken van gebouwen te plaatsen. Is dit niet mogelijk omdat een dak al volgebouwd is, dan kan er binnen een bouwblok gebouwd worden. Is er sprake van een initiatief in het buitengebied dan is er ruimte bij infrastructurele werken, aansluitend aan een agrarisch bouwblok of bedrijventerrein, of onder voorwaarden op een solitair gelegen stuk grond in het buitengebied. In alle gevallen zal getoetst moeten worden aan een aantal criteria.

Toetsingscriteria

Voor het beoordelen van een initiatief zijn de volgende toetsingsaspecten opgenomen.

1. Provinciaal beleid
2. Lokaal of Maatschappelijk gedragen initiatief
3. Landschappelijke inpasbaarheid
4. Cultuurhistorie
5. Natuur
6. Water
7. Gebruik grond onder de panelen
8. Verkeer
9. Geluid
10. Bouw

1. Aanleiding heroverwegen beleid

Aanleiding

Het opwekken van energie met zonnepanelen wordt steeds meer toegepast. Het college wil graag het gebruik van duurzame energie in de gemeente stimuleren en ziet in zonnepanelen een goede toepassing van dit streven. Dit is onder meer vastgelegd in de energiepotentiekaart. Daarnaast is ook binnen de gemeente Midden-Drenthe de vraag naar grootschalige toepassingsmogelijkheden actueel. Het gaat dan om het bouwen van zonnepanelen op een oppervlakte van minstens 1 ha grootte, een zogenaamde zonne-akker. Op dit moment zijn er in Midden-Drenthe echter geen planologische mogelijkheden voor zonnepanelen in de vorm van een zonne-akker. Dit geeft de noodzaak tot een heroverweging van dit planologische beleid.

Voordat dit beleid vorm gegeven wordt, legt het college eerst de uitgangspunten vast in een Nota van uitgangspunten.

Concreet zorgen de volgende ontwikkelingen voor een aanleiding tot heroverweging:

1. Mogelijkheden gronden naast het industrieterrein Leemdijk te Smilde
Er is een perceel grond aansluitend aan het industrieterrein Leemdijk waar een zonne-akker door uw college overwogen wordt.
Uw college onderzoekt momenteel wat de mogelijkheden zijn voor het aanleggen van een zonne-akker van zo'n zes hectare op een gemeentelijk perceel grenzend aan de noordzijde van het industrieterrein Leemdijk in Smilde. Om geen ad hoc beslissing te nemen, is er behoefte aan een bredere afweging binnen het gehele grondgebied van Midden-Drenthe.
2. Vraag vanuit overleg met GOC/LTO-noord
Door GOC/LTO-noord Midden-Drenthe is de vraag gesteld wat de mogelijkheden zijn om agrarische gronden te gebruiken voor zonne-akkers, mede gelet op het onder 1 genoemde onderzoek naar mogelijkheden op gronden van de gemeente nabij Leemdijk in Smilde. In hoeverre wil de gemeente meewerken aan vergelijkbare initiatieven op vergelijkbare gronden van agrariërs?
3. Verzoek van een agrariër aan de Middenraai te Tiendeveen
Deze agrariër heeft een principeverzoek ingediend voor het realiseren van een zonne-akker van zo'n 3 ha. Dit zou plaatsvinden aansluitend aan zijn akkerbouwbedrijf aan de Middenraai waar ook een biovergistingsinstallatie aanwezig is. De energie is bedoeld voor eigen gebruik.
4. Maatschappelijke ontwikkelingen
De verwachting is dat er vanuit de maatschappij in de nabije toekomst vaker initiatieven voor zonne-akkers zullen komen. Zeker gelet op de context van verduurzaming van de energiewinning en het verminderen van energiekosten door burgers en bedrijven. Het is goed om in een vroeg stadium als gemeente een beleidsmatig standpunt hierover in te nemen. Overigens zijn er al in diverse gemeenten in Drenthe (en daarbuiten) concrete plannen voor zonne-akkers.

Doel

Met deze Nota van Uitgangspunten kan de gemeente input van een ieder krijgen om zo een beleidskader over zonne-akkers bepalen, zodat het initiatieven duidelijk en eenduidig kan afhandelen. Nagenoeg alle bestemmingen in een bestemmingsplan staan het gebruik van

gronden voor de bedrijfsmatige opwekking van zonne-energie niet toe. Daarom dient het college, en uiteindelijk de gemeenteraad, af te wegen in hoeverre het wenselijk is het bestemmingsplan aan te passen of hiervan af te wijken om alsnog medewerking aan de verzoeken te verlenen. Deze Nota van uitgangspunten voorziet in een basis voor een dergelijk afwegingskader.

2. Achtergrondinformatie zonne-akker

Om een eenduidig begrip te krijgen wat een zonne-akker is wordt dit eerst kort omschreven. Ook wordt omschreven wie de mogelijke gebruikers van zonnepanelen zijn. Dit is namelijk mede bepalend voor de wijze waarop een zonne-akker geëxploiteerd wordt.

Technische informatie

Een zonne-akker is een opstelling van een serie zonnepanelen op een stuk grond van minstens 1 ha groot dat voor de opwekking van zonne-energie gebruikt wordt. De zonnepanelen zijn in meerdere varianten beschikbaar en op meerdere manieren op te stellen, zowel ten opzichte van elkaar als ten opzichte van de zon. Dit is mede bepalend voor de kosten en opbrengsten van de panelen. Meestal is bij een zonne-akker sprake van het bouwen op de grond en worden de panelen op een stellage gebouwd. Een stellage kan in diverse hoogtes gebouwd worden, zo is een stellage van 1 meter hoog mogelijk maar bijvoorbeeld ook van 2,5 meter.

Daarnaast is een transformatorhuisje nodig die de opgewekte energie omvormt en geschikt maakt voor aansluiting op het elektriciteitsnet of technische installaties. In het algemeen zal er ook een hekwerk of ander materiaal met een afschermende werking zoals heggen of hagen of een watergang aanwezig zijn. In sommige gevallen is er meervoudig ruimtegebruik mogelijk doordat de grond onder de bouwwerken voor andere doeleinden gebruikt wordt, zoals het grazen van schapen. Al deze factoren samen bepalen de impact op de omgeving.

Een gemiddelde zonne-akker zal per ha voor gemiddeld aan zo'n 300 huishoudens energie opwekken. Dit staat gelijk aan 1 megawatt energie.

Enkele voorbeelden van zonnepanelen en zonne-akkers zijn in onderstaande afbeeldingen opgenomen.

Afbeelding 1 en 2: voorbeeld meervoudig ruimtegebruik zonnepanelen en opstelling zonnepanelen

Afbeelding 3: voorbeeld zonneakker

Afbeelding 4: voorbeeld opstelling zonnepanelen

Afbeelding 5: voorbeeld zonne-akker: Zon eiland Almere 0,7 ha Foto Karel Tomei

Afbeelding 6: voorbeeld opstelling zonne-akker.

Voor meer technische informatie over zonnepanelen wordt verwezen naar bijlage A met daarin een ruimtelijke verkenning naar zonne-akkers die in opdracht van de provincie Drenthe is uitgevoerd.

Exploitatievormen

Zonnepanelen kunnen grofweg door de volgende drie groepen gebruikt of geëxploiteerd worden:

1. Particulieren
2. Bedrijven
3. Lokale energie coöperaties.

Ad 1. In alle gevallen waar particulieren stroom opwekken voor eigen gebruik zal dit kleinschalig en niet in de vorm van een zonne-akker zijn. Overproductie (bijvoorbeeld op zonnige dagen) wordt ingevoerd op het openbare net en tot op zekere hoogte later met de eigenaar verrekend (dit heet de salderingsmethode).

Ad 2. Bedrijven

Bedrijven kunnen zonnepanelen gebruiken om in hun eigen energiebehoefte te voorzien of om de opgewerkte energie te verkopen aan het net, in dat geval is sprake van het gebruik door derden. De verwachting is dat de meeste bedrijven panelen op de daken van de eigen bedrijfsgebouwen kunnen plaatsen. Bij sommige bedrijven kan de energiebehoefte groter zijn dan waarin de zonnepanelen op het dak kunnen voorzien. In dat geval kan er behoefte zijn om de panelen op de grond binnen het bouwblok te bouwen. Het is aan de ondernemer of hij van deze bouwgrond gebruik wil maken. Ook hierbij geldt dat overproductie bijvoorbeeld op zonnige dagen aan het net wordt geleverd en op een later tijdstip wordt verrekend (gesaldeerd). Als de zonnepanelen gebruikt worden om de energie te verkopen, dan wordt meestal gebruik gemaakt van gepachte of in eigendom zijnde grond. In dat geval is ook al snel sprake van grotere oppervlakten die hiervoor gebruikt worden, denk aan 1 ha grond of meer.

Ad 3.

Lokale energie coöperaties

Het is ook mogelijk dat een lokale energievoöperatie zonnepanelen voor een lokale doelgroep wil realiseren, bijvoorbeeld mensen die onvoldoende gelegenheid hebben om zelf zonnepanelen te bouwen. Dit beschouwen we dan ook als eigen gebruik, omdat de financiële voordelen naar de lokale gebruikers gaan. De panelen worden bijvoorbeeld gebouwd op de daken van gebouwen van een agrariër buiten het dorp of op een onbebouwd perceel aansluitend aan een dorp.

3. Bestaand ruimtelijk kader

Landelijk beleid

Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

Het is vanwege landelijke regels mogelijk om onder voorwaarden vergunningvrij zonnepanelen op het dak van een woning of een bedrijfsgebouw te plaatsen. Daarnaast zijn er diverse subsidiestromen in het leven geroepen om het opwekken van zonne-energie te stimuleren. In bijlage B wordt hierover meer informatie gegeven.

Provinciaal beleid

Het beleid van de provincie anno 9 maart 2016 is hieronder samengevat en in hoofdlijnen weergegeven omdat dit mede het planologische toetsingskader is voor initiatieven in de gemeente.

Verkenning en beleidskader Zonne-akkers

Er is een ruimtelijke verkenning naar zonne-akkers gemaakt. In bijlage B is meer informatie hierover opgenomen evenals toelichting op technische aspecten van zonnepanelen. Anderzijds is er een ambtelijke verkenning gedaan naar de bedrijfseconomische aspecten van zonne-akkers. De conclusies uit deze verkenningen zijn vertaald naar drie aandachtsvelden:

1. Locaties;
Zonne-akkers op of naast andere functies zoals gebieden waar bestaande functies oppervlakten onbenut laten. Ook zijn er kansen voor lokale initiatieven in de vorm van kleinschalige akkers op of aan randen van woon- of werklocaties en voor initiatieven die een iconische uitstraling hebben door ligging en/of vorm. De voorkeur qua locatiekeuze gaat uit naar plekken waar de opwekking van zonnestroom direct kan worden gekoppeld aan eindgebruikers.
2. Omvang;
De omvang van zonne-akkers moet in balans zijn met de energieafname in de omgeving. Er moet een goede ruimtelijke verhouding zijn tussen de oppervlakte van een initiatief en de nabijgelegen gebouwde omgeving. Tegelijkertijd is het vanuit zuinig en doelmatig ruimtegebruik wenselijk dat er een balans gezocht wordt tussen de productie en afname van zonnestroom in de omgeving.
3. Ruimtelijke inpassing;
Een ontwerp moet geïnspireerd zijn op kernkwaliteiten van de omgeving. Er dient een plan per aanvraag opgesteld te worden waarin aandacht is voor de fysieke context met aandacht voor een samenhangend ontwerp, meerwaarde voor het gebied en de inrichting van de randen. Landschappelijke en stedenbouwkundige inpassing is gewenst.

Van belang is dat het moet gaan om lokale initiatieven of initiatieven die maatschappelijk gedragen zijn. Als dit niet het geval is, is het beleid dat er vooralsnog zeer terughouden met deze initiatieven omgegaan wordt.

Omgevingsvisie

De beleidslijn is daarna als volgt in de omgevingsvisie verwerkt middels de zogenaamde zonne-ladder.

1. Gebouwgebonden; zon op daken

De productie van zonne-energie wordt zo mogelijk gerealiseerd met behulp van gebouwgebonden installaties. Bij de toepassing op beschikbare en geschikt dakoppervlak streven wij naar een architectonisch rustig en evenwichtig beeld. Zonne-energie mag veelal ook worden toegepast in gebieden met cultuurhistorische of archeologische kernkwaliteiten (kaart 2e en 2f).

2. Grondgebonden; zon op maaiveld

De aanleg van grondgebonden zonne-installaties op maaiveld staan wij toe in bestaand stedelijk gebied. Gedacht kan worden aan bedrijventerreinen en woningbouwlocaties die op korte tot middellange termijn geen invulling zullen krijgen. Er gelden daarbij voorwaarden die zorgen voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.

3. Initiatieven met maatschappelijk draagvlak

Grondgebonden zonne-installaties buiten bestaand stedelijk gebied kunnen alleen dan op een positieve houding rekenen wanneer de initiatieven voorzien zijn van een breed maatschappelijk draagvlak en wanneer ze kunnen rekenen op betrokkenheid vanuit de directe omgeving. Bij maatschappelijke initiatieven die inhaken op noaberschap, menselijke maat en kleinschaligheid – bijvoorbeeld in de vorm van lokale energiecoöperaties – gaan we in samenspraak met de initiatiefnemers verkennen onder welke voorwaarden toepassing mogelijk is.

Omgevingsverordening

In 2015 is de geactualiseerde omgevingsverordening vastgesteld. In artikel 3.30 staat over zonne-energie het volgende opgenomen:

Een ruimtelijk plan kan voorzien in de realisatie van zonne-akkers mits de realisatie voldoet aan de door provinciale staten vastgestelde en in de Omgevingsvisie opgenomen “zonneladder” en de ter uitvoering daarvan door gedeputeerde staten vastgestelde “Beleidskader Zonne-akkers”.

Conclusie: in het provinciaal beleid is er onder voorwaarden ruimte voor lokale initiatieven of maatschappelijk gedragen zonne-akkers en zeer beperkt ruimte voor commerciële initiatieven.

Beleid Midden-Drenthe

Coalitieakkoord college van burgemeester en wethouders

Het coalitieakkoord geeft op hoofdlijnen aan dat het wenselijk is om duurzame energie op te wekken en dat de mogelijkheden van een zonnepanelenpark onderzocht wordt. Hierbinnen past het realiseren van een zonne-akker.

Structuurvisie Midden-Drenthe

De structuurvisie spreekt niet expliciet over duurzame energie of zonne-akkers.

Bestemmingsplannen

Wat zijn op dit moment de planologische mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen? Wil iemand zonnepanelen op de grond plaatsen, dan is daar een omgevingsvergunning voor nodig, in ieder geval voor het onderdeel bouw maar het kan ook nodig zijn voor het onderdeel gebruik als in het bestemmingsplan is genoemd. Als de zonnepanelen voor eigen gebruik zijn bedoeld en het wordt op het erf of binnen een bouwblok gebouwd, dan is dat meestal passend in het bestemmingsplan. Gaat het daarbuiten, of is het niet voor het eigen gebruik bedoeld, dan is het veelal niet passend in het bestemmingsplan. Het college van burgemeester en wethouders moet dan een afweging maken over de wenselijkheid van het bestemmingsplan af te wijken. Om dit niet op ad hoc basis maar beleidsmatig te doen is deze Nota van Uitgangspunten en wordt later het beleid zonne-akkers opgesteld.

Beleid andere gemeenten in Drenthe en andere provincies

In heel Nederland ontstaan initiatieven voor zonne-akkers, zo ook in de provincie Drenthe. De verschillende Drentse gemeenten gaan hier verschillend mee om.

Zo sluiten Tynaarlo en Assen vooral aan op bestaande grootschalige bebouwing. Bij de vliegbanen in Eelde zijn zonne-akkers mogelijk en in Assen wil men zonnepanelen bovenop de overkappingen voor parkeerplaatsen van het TT-terrein toepassen.

In Emmen zijn beoogde locaties voor zonne-akkers de grootschalige, nog niet gebruikte glastuinbouwgebieden en de braakliggende terreinen, maar ook is er ruimte binnen het agrarische bouwblok of aansluitend op kernen als het gaat om initiatieven van dorpen. Overigens heeft Emmen het beleid voor duurzame energie vrij ver uitgewerkt en dit beleid dient als basis voor het beleid voor zonne-akkers in Emmen. Een dergelijk beleid is in Midden-Drenthe op dit moment niet aanwezig. Er is meegewerkt aan een zonne-akker van 19 ha op een locatiel waar kassen gepland maar niet gerealiseerd zijn.

In Borger-Odoorn is er een zonne-akker aansluitend op een agrarisch bouwblok toegestaan (in bijlage X zijn ter illustratie foto's hiervan opgenomen). De oppervlakte van het terrein is 2 ha.

In Coevorden is onlangs beleid voor een zonnepark van 20 tot 40 ha voor 37.000 panelen vastgesteld.

In Westerveld is uitgesproken dat men positief wil kijken naar het gebruiken van onbenutte gemeentelijke percelen tot ca. 2 ha groot voor zonne-akkers.

De overige gemeenten hebben beleid in ontwikkeling maar nog niet vastgesteld of hebben geen actueel beleid hiervoor.

Buiten Drenthe zijn ook diverse initiatieven, zo is er een initiatief in Hoogezand-Sappemeer van 115 ha zonnepanelen, en is er op Ameland een initiatief van 1 ha.

Conclusie is dat het beleid van andere gemeente in de meeste gevallen niet te vergelijken is met Midden-Drenthe omdat er sprake is van andere casussen, zoals een vliegveld, een TT-

circuit of grootschalige onbenutte maar wel als zodanig bestemde glastuinbouwcomplexen of andere bestemmingen zoals woonwijken.

4. Nieuw ruimtelijk afwegingskader zonne-akkers

Nu het realiseren van een zonne-akker niet past binnen de bestemmingsplannen is een afweging nodig over de wenselijkheid van zonne-akkers en onder welke voorwaarden deze wenselijk zouden zijn. Daarbij is onderscheid te maken in het gebruik op daken, binnen een bouwblok en in het geval van grootschaliger toepassing buiten een bouwblok.

1. Op daken van bestaande (bedrijfs)bebouwing

Uitgangspunt is dat bij het aanleggen van zonnepanelen eerst het dakvlak van de bebouwing benut moet worden, daarna kan pas gekeken worden of er ook een grondgebonden installatie mogelijk is. Het is overigens al bestaand beleid dat zonnepanelen op daken wenselijk zijn. Veelal kunnen deze zelfs zonder omgevingsvergunning gerealiseerd worden.

2. Binnen een bestemming met een bouwblok

Als plaatsing op daken technisch gezien niet mogelijk is, of als het dak al optimaal benut is, dan kan een initiatiefnemer vragen of hij op de grond mag bouwen. De voorkeur gaat er naar uit dat dit binnen een bestemming met een bouwblok gebeurt. Evenwel mag dit niet voor de voorgevel van het hoofdgebouw plaatsvinden. De verwachting is dat er binnen de bebouwde kom nauwelijks of geen mogelijkheden zijn voor het realiseren van een zonne-akker.

Bij een agrarisch bedrijf

Het is bij een agrarisch bedrijf mogelijk dat men de panelen binnen het bouwblok wil bouwen. Het is aan de agrariër om te beoordelen hoe hij het bouwblok wil gebruiken en in hoeverre hij hierdoor toekomstige bouw mogelijkheden beperkt. In alle gevallen dient hij qua omvang binnen de bestaande bouw mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan, zoals het plan Buitengebied, biedt te blijven. Meestal is het bouwblok maximaal 1 a 1,5 ha groot. Er zal niet op voorhand ruimte voor een ruimer bouwblok gegeven worden vanwege de zonnepanelen. In de meeste gevallen zal het bouwblok naar verwachting ook volstaan voor het opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik.

Op een bedrijventerrein

Ook is het mogelijk dat een bouwblok op een bedrijventerrein benut wordt voor zonnepanelen. Het realiseren van zonnepanelen sluit van wege de industriële uitstraling in principe wel aan op de omgeving van een industrieterrein waardoor dit niet bij voorbaat uitgesloten zou moeten worden. Te denken valt aan tot nog toe onbenutte kavels op een industrieterrein, zoals op kavels op het ETP-MERA terrein of op industrieterrein Dambroeken. Het is aan de eigenaar van de gronden om te bepalen hoe de gronden gebruikt worden en om te bepalen in hoeverre hij door de bouw van de zonnepanelen andere bebouwingsmogelijkheden beperkt.

Onbenutte bouw kavels

In de gemeente zijn geen grootschalige onbenutte bouw kavels voor woningbouw of kassencomplexen aanwezig, zoals dat wel het geval is in andere gemeenten, waardoor die optie niet benut kan worden.

3. Buiten een bouwblok

Bij infrastructurele werken

Gronden langs snelwegen, autowegen of kanalen kunnen geschikt zijn voor het plaatsen van zonnepanelen. Er is sprake van benutten van ongebruikte ruimte. De toelaatbaarheid hangt echter sterk af van de landschappelijke inpassingsmogelijkheden en de verkeersveiligheid, maar ook het eigendom (meeste gronden in bezit van provincie en Rijk). De A28 en N381 vormen in onze gemeente ook vaak de entree tot het platteland. Deze entrees zijn vanuit recreatief/toeristisch oogpunt van groot belang bij de beeldvorming van het platteland. Zonne-akkers moeten dit beeld niet (al te zeer) nadelig beïnvloeden. Het mag daarnaast niet in strijd zijn met de landschapspanorama's voor de (snel)wegen. De verwachting is overigens dat verkeersdeelnemers weinig tot geen hinder door schittering zullen ervaren, omdat de schittering minimaal is. Dit blijkt ook uit de praktijk in andere landen, zoals Duitsland waar al vele panelen zonder problemen langs wegen gerealiseerd zijn. Ook blijkt het uit het feit dat er in of nabij vliegvelden zonne-akkers zijn, welke blijkbaar niet zorgen voor hinder voor het vliegverkeer. Daarmee is op voorhand deze optie niet direct uitgesloten.

In het buitengebied

Een andere plek waar zonne-akkers kunnen worden aangevraagd is in het buitengebied. In beginsel moet hier terughoudend mee omgegaan worden om het landschap niet onnodig te belasten. Het zal veelal gaan om grootschaligere initiatieven omdat de energie niet voor het eigen gebruik van een bedrijf zal zijn, maar voor verkoop aan het net. Daarmee is direct sprake van een grote impact op de omgeving. Maar als het gaat om maatschappelijk gedragen initiatieven is dit wel een optie. Bijvoorbeeld bij een zonne-akker die zal voorzien in stroom voor een bepaald dorp of streek. Dit is ook in lijn met het provinciaal beleid, dat voorsnog alleen of met name kansen biedt voor zonne-akkers die voor lokaal gebruik zijn of een maatschappelijk initiatief zijn.

Praktisch gezien zal het gaan om een zonne-akker die aansluit aan een agrarisch bouwblok of een bedrijventerrein, dan wel om een perceel dat solitair in het buitengebied is gelegen. Een aanvraag zal in principe kunnen komen voor alle gebieden waar ruimte is voor de zonne-akker. Een aansluiting op het energienet is technisch gezien altijd wel te realiseren. Er zijn verschillende voor- en nadelen aan een zonne-akker in het buitengebied en er moeten meerdere punten afgewogen worden om de wenselijkheid te bepalen van een aanvraag.

Voorstel afwegen aanvaardbaarheid in het buitengebied

Door de verschillende belangen is het lastig om op voorhand gebieden aan te wijzen of uit te sluiten waar zonne-akkers mogen komen. Daarnaast is het voorstel om terughoudend te zijn met het toestaan van zonne-akkers in het buitengebied en in principe alleen medewerking te verlenen aan zonne-akkers als dit middels plaatsing op daken niet mogelijk of ontoereikend blijkt te zijn. Door maatwerktoetsing zal moeten blijken of een initiatief wenselijk is. De toetsingscriteria die hierbij gehanteerd worden staan in het volgende hoofdstuk.

5. Toetsingsaspecten

Toetsingskader

Op het moment dat een initiatief komt voor een zonne-akker, hetzij nabij infrastructurele werken, hetzij op een bedrijventerrein hetzij in het buitengebied zal onderstaand toetsingskader gebruikt worden om te bepalen of een initiatief passend is. Uiteindelijk zal sprake moeten zijn van een goede ruimtelijke ordening voordat er aan een initiatief meegewerkt wordt.

Provinciaal beleid

Een initiatief moet bovendien voldoen aan het provinciaal beleid zoals dat in hoofdstuk 3 is omschreven.

Lokaal initiatief of maatschappelijk gedragen initiatief

Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven is, moet het gaan om een initiatief voor eigen gebruik van de energie zoals bij een agrarisch bedrijf of om een maatschappelijk gedragen initiatief voor energie voor derden zoals een zonne-akker om een dorp van stroom te voorzien. Dit zal moeten blijken uit de planopzet. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van een lokale energie coöperatie zal dit de case versterken. Ook andere vormen waarin de omgeving kan profiteren zijn denkbaar.

Landschappelijke inpasbaarheid

De inpasbaarheid verschilt per geval. In deze afweging valt de afweging van het landschapstype, zoals de grootschalige open gebieden, de waardevolle graslanden en de waardevolle essen. De verwachting is evenwel dat bij een beperkte hoogte van de panelen en constructie (bijvoorbeeld één meter) een zonne-akker in het algemeen goed in te passen zal zijn, maar maatwerk zal dit moeten uitwijzen. Afhankelijk van het landschap is de landschappelijke inpassing verschillend. In het ene geval is het wenselijk om de panelen met landschappelijk groen weg te werken, waardoor het zicht erop nihil is. In het andere geval is dat niet nodig, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een grootschalig open gebied en het op afstand nauwelijks zichtbaar zal zijn. Een landschappelijk inpassingsplan dient een en ander aan te tonen.

In alle gevallen dient bij de opzet van het project, zoals de hoogte van de opstelling en de afscherming van het terrein rekening gehouden te worden met het landschap. De feitelijke uitvoering kan per landschapstype verschillen.

Cultuurhistorie

Hierbij wegen we af de aspecten van archeologie, aardkundige waarden, waardevolle bebouwing of historische omgeving (zoals het dorp Orvelte);

Natuur

Het voorstel is om in en in de directe nabijheid van natuurgebieden geen zonne-akkers toe te staan gelet op de belangen van de natuurgebieden, zoals het belang van Ecologische hoofdstructuur (EHS) en ecologische verbindingzones (EVZ), tenzij een meerwaarde aanwezig en aangetoond is dat er geen onevenredige nadelige gevolgen voor de natuur te verwachten zijn.

Water

Mogelijk komt er een sloot als afscherpende functie, hoe verhoudt dit zich tot de waterhuishouding en hoe zit het met de toename van verhard oppervlak en de afvoer van hemelwater.

Gebruik grond onder de panelen

De panelen staan op enige hoogte van de grond. Wat er met de ondergrond gedaan wordt is van belang. Meestal is er gras of natuur onder de panelen, en verharding van het oppervlak is niet wenselijk. Dit gras of natuur zal gemaaid moeten worden, hoe wordt dit gedaan.

Verkeer

Er zal naar verwachting weinig hinder van verkeer optreden, alleen voor de aanleg en verwijdering zal eenmalig verkeer nodig zijn en daarna alleen voor onderhoud. Dit zal beperkt zijn, waardoor de omgeving er nauwelijks hinder van ondervindt, niet meer dan het normale agrarische gebruik zou veroorzaken. Dit moet aangetoond worden.

Geluid

Het enige geproduceerde geluid zal komen van het transformatorgebouw, maar is na een tiental meter al nauwelijks meer hoorbaar. Het gebouw is echter alleen actief wanneer er zonne-energie opgewekt wordt. 's Nachts zal er dan ook geen lawaai zijn, maar de impact van het geluid moet wel aangetoond zijn.

Bouw

Het bouwen van zonnepanelen op de grond is niet vergunningvrij. Ook als er een hekwerk gebouwd wordt ter beveiliging van de akker om het terrein heen is dat vergunningplichtig. Het bouwwerk zal aan de landelijke eisen moeten voldoen.

Bijlage A Ruimtelijke verkenning naar zonne-akkers

(zie separate bestand hiervoor).

Bijlage B Landelijke subsidieregelingen

Er zijn landelijke subsidieregelingen om het opwekken van energie aantrekkelijk te maken. In deze bijlage wordt hierover meer verteld.

Saldering

Saldering is het verrekenen van verbruikte stroom met de over diezelfde aansluiting zelf geleverde stroom. Hierdoor ontvangt de afnemer dezelfde prijs (inclusief belastingen: energiebelasting, opslag Duurzame Energie en BTW) voor de terug geleverde energie als die hij betaalt voor de energie die hij op een ander tijdstip van de energieleverancier afneemt. Men kan maximaal tot het eigen gebruik salderen.

SDE+

Er is een ministeriele regeling om de productie van schone en duurzame energie te stimuleren, de Stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE, later SDE+). De SDE geeft een vergoeding per opgewekte kWh. De subsidie is alleen mogelijk voor installaties die worden aangesloten op een grootverbruikersaansluiting (een aansluiting op het elektriciteitsnet van meer dan 3 * 80A). Voor de SDE komt een project in aanmerking als het EN een grootverbruikersaansluiting heeft EN een grootte van meer dan 15 kilowattpiek.

Kleinschalige systemen worden in de SDE+ niet gesubsidieerd. Eigenaren van deze systemen kunnen de verbruikte en geleverde elektriciteit salderen en worden door de aldus vermeden leveringskosten, energiebelasting en eventuele btw in voldoende mate gestimuleerd. Als een agrariër of bedrijf geen gebruik kan maken van de SDE regeling (bijvoorbeeld omdat de installatie te klein is) zijn er andere mogelijkheden, zoals de Energie investeringsaftrek en Kleinschaligheidsaftrek. Daarmee kunnen (agrarische) bedrijven kleinere zonne-installaties heel goed rond rekenen. Uiteraard hangt veel af van de parameters: pacht prijs van de grond, afstand tot aansluiting, bekabelingskosten, wijze van financiering en dergelijke.

Postcoderoos

Regeling

De Regeling Verlaagd tarief (postcoderoosregeling) is na alle aanpassingen van afgelopen tijd een zeer aantrekkelijke vorm geworden voor het opzetten van een collectief beheerde zonnestroominstallatie. De regeling voorziet in een korting op de elektriciteitsprijs (korting op de energiebelastingcomponent daarvan) voor iedere kleinverbruiker die binnen een afgebakend gebied woont (postcoderoos) en deelneemt aan de coöperatie. De coöperatie financiert en beheert een installatie voor de opwekking van duurzame energie en wijst de opgewekte elektriciteit toe aan haar leden. De leden krijgen een korting op de energiebelasting voor dat deel dat aan hem/haar wordt toegewezen. De korting bedraagt nu om en nabij de 12 cent (inclusief btw) per kWh. Overigens kunnen de individuele coöperatie leden over maximaal 10.000 kWh belastingkorting terugkrijgen.

Aanpassing regeling per januari 2016

Niet alleen is een jaar geleden al de looptijd aangepast van 10 naar 15 jaar, ook is sinds 1 januari 2016 de korting die deelnemers krijgen vergroot naar bijna 12 cent inclusief btw en hoeft ook de zonne-installatie niet meer in het hart van de postcoderoos te staan. Tezamen met andere aanpassingen is hiermee de Postcoderoos een zeer interessant concept

geworden waarmee inwoners/deelnemers op een rendabele manier in zonne-energie kunnen investeren.

Voor wie postcoderoos toepasbaar

De postcoderoos oftewel de regeling verlaagd tarief geldt alleen voor coöperaties van kleinverbruikers en vve's. Een installatie die eigendom is van een bedrijf kan geen gebruik van de postcoderoosregeling maken. Wel kan een postcoderoos installatie worden neergelegd op het dak van een agrariër of bedrijf.

Overigens is de postcoderoos maar een van de mogelijkheden om een zone installatie te financieren. Eventueel zou een coöperatie ook via saldering of via een SDE subsidie een installatie rendabel kunnen gaan exploiteren.

Uitvoerbaarheid

Uitvoering van de postcoderoosregeling staat of valt bij twee zaken: een bewonersgroep/coöperatie die het traject wil gaan trekken en een locatie.

Maatschappelijk draagvlak

In het algemeen is het voor het maatschappelijk draagvlak voor te stellen dat een partij gebruik maakt van de systematiek van de postcoderoos. Hierdoor kan de omgeving meeprofiteren van het project.

Conclusie

Zowel met SDE+ als via de regeling verlaagd tarief kan een zonne-akker prima uit. Uiteraard hangt veel af van de parameters: pacht prijs van de grond, afstand tot aansluiting, bekabelingskosten, wijze van financiering en dergelijke. Collectieve installaties van lokale coöperaties bieden inwoners zonder geschikt dak de mogelijkheid rendabel te investeren in zone-energie.

